

kraj Berma; slikalo ga je više majstora koje predvodi *Vincent iz Kastva* uz povodjenje za kasnogotičkim tapiserijama, ali i drvorezima što su na grafičkim listovima široke potrošnje dolazili iz sr. Europe. Njegov partner po pripadnosti lokalnoj skupini, *Ivan iz Kastva*, proširio je u Hrastovlju na slovenskome tlu zbir svjetovnih motiva unutar zatvorenoga teološkoga sustava slikanja. Njihovu je živost osobnim nadahnućem nadišao tzv. »Šareni majstor«, sklon odlučnijim likovnim viđenjima u grobišnoj crkvi Dvograda i bratimskoj crkvi u Oprtlju. Nakon njega, gotička se nostalgija zamjećuje kod osrednjih majstora (Vranja, Lovran), mjestimice dovedena do krajnje otvrdnuli iskrivljenja (Božje polje).

U sličnim se rasponima kreće i zidno slikarstvo središnje Hrvatske, inače slabije proučeno. Slijedom duhovnoga preobražaja i ono je imalo uzlaznu liniju razvitka od XIV. st. počev s nazočnošću slikara rimineške škole na zidnim površinama kapele Sv. Stjepana u Zagrebu oko 1320. Freske u crkvi Sv. Lovre u Požegi potvrđuju stopljenost sa strujanjima iz Ugarske kroz više faza nastajanja. Osrednjost dosega čita se u idejnim nedosljednostima, sirovosti kolorita i nezgrapnosti crteža (Sv. Brcko kraj Kalnika, Marija Gorska kraj Lobora, Velika), ali ima i zrelih plodova internacionalnih utjecaja (Očura, Krapina, Martinšćina). Na više mjesta ima škrlih ostataka kojima je zajedničko preplitanje sjevernjačkih manirizama, te uzgrednih mahom kasnijih talijanskih utjecaja već prerađenih u drugim zemljama (Sv. Juraj u Belcu, Petrovina, Sv. Jelena kraj Čakovca).

Gotici je bila svojstvena zavidna sveobuhvatnost, te se stil od prve pol. XIV. st. očitovao i u primijenjenim umjetnostima. Posebice su vrijedne ostavštine zlatarstva i drvorezbarstva u kojima je često dosegnuta razina pravih umjetničkih ostvarenja. Očuvani predmeti potječu od velikoga broja majstora, a neki se odlikuju individualnim obilježjima. U tome su pogledu vrijedne kičene korske klupe kakve se od kraja XIV. st. po mlet. modi uvode u mnoge primorske crkve kao bitno obilježje njihove opće gotizaci-

MAJKA BOŽJA S DJETETOM, dio srebrne pale. Split, Riznica katedrale

RELIKVIJAR
SV. SILVESTRA.
Zadar, Stalna izložba
crkvene umjetnosti

je (Poreč, Rab, Cres, do Hvara i Lopuda). Raskošno se doimaju korske klupe zadarske katedrale, djelo Mlečanina *M. Moronzona* iz 1418, dok su stilski najdotjeranije klupe u trogirskoj katedrali koje je 1440. izdjelao *I. Budislavić*. Maštovitošću plastičnoga ornamenta pribraja im se ormar za crkveno ruho što ga je 1485. u sakristiji trogirске stolnice dovršio *Grgur Vidov*. Najveći pak rezbareni oltar s figuralno razvedenim reljefima izradio je zadarskim franjevcima *Petar de Riboldis* iz Milana 1433. a u Istri je preživjelo više poliptiha iz venetskih radionica (Bačva, Umag).

U zlatarstvu su se još vjernije slijedili mlet. uzori, premda ima podataka i o dodirima s drugim izvorima gotike. Zna se i za majstore i za radove koji su stizali u primorje iz Ugarske, Njemačke i Francuske. U toj su se razmjeni iskustava stvarala pravila oblikovanja uglavnom liturgijskoga posuda ali i drugih predmeta koje još čuvaju riznice gradskih crkava. Najbogatije su zbirke u Zadru i Dubrovniku, a od monumentalnih dragokovinskih oltara nastalih tijekom XIV. i XV. st. ostao je tek jedan u Krku, poklon Frankopana iz druge pol. XV. st. Stariji su ostaci velike srebrne reljefne pale iz splitske katedrale, koja se spominje od 1321. te pozlaćeni prijenosni oltarić srednjot. ishodišta iz sred. XIV. st. u Motovunu. God. 1380. dovršio je *Franjo iz Milana* sa svojim zadarskim suradnicima monumentalnu raku Sv. Šimuna od pozlaćena srebra koja je, optočena reljefnim prizorima, spomenik svjetske vrsnoće; rad je vrijedan između ostaloga i zbog prijenosa kompozicija iz avangardnoga gotičkoga slikarstva u primijenjenu umjetnost kao i zbog sadržajne zaokruženosti s prizorima iz lokalne političke povijesti. Neodvojivi su od kiparstva i relikvijari svetačkih moći, mnogi rađeni u obliku trodimenzionalnih poprsja ili glava (najodličniji u Zadru i Splitu), te zavjetni likovi gradskih zaštitnika (u Trogiru iz XIV. u Dubrovniku iz XV. st.), nastali mahom u mjesnim radionicama. Koliko su njihovi voditelji bili zaokupljeni gotičkim ornamentom svjedoče i u Dalmaciji nastali procesijski